

שבעת המינים

כי יהיה אלהיה, מביאה אל-ארץ טובה: ארץ,
נזול מים - עינת ותהמה, יצאים בבקעה ובהר.
ארץ זבת חלב ושמן, וגפן ותאנה ורמון;
ארץ-זית שמן, ודבש". (דברים פרק ח, ט-י)

ארץ שבעת המינים

מילים: דודו ברק
לחן: נחצ'ה הימן

שיבולים אל מול חמה
ברנה יוצאים יחדיו הקוצרים
הדגן לאדמה
מנשק בתום עידן ממטרים.

ארץ בה שבעה מינים
ארץ שעורה חיטה וענב
ארץ זית ותאנים
ורמון וגם תמר הזהב - שירו -

לכרמים בנות שבות
במחולות ובשירה אדירה
ענבים ואהבות
תאסוף בשפע כל נערה

ארץ בה...

תחת עץ התאנה
לבונה ומור וצוף הזהב
את אינך מאמינה
הוא רוצה אותך בדבש וחלב

ארץ בה...

הרימון מסמיק על עץ
את פניו ראינו למרחוק
איך ליבנו התנפץ
כרימון שחוט אל פיך המתוק

ארץ בה...

מן הזית שוב נלמד
לעשות תורה וגם אהבה
התמר תושיט שוב יד
ותבעיר בנפש אש להבה

ארץ בה...

הפירות על השולחן
שיבולים בתוך סלי נצרים
אם הגענו עד לכאן
עוד נאהב ועד מאה ועשרים

ארץ בה...

עיצוב גרפי: סטודיו פאן
צילום: פני אלימלך 050-7755878
© כל הזכויות שמורות

שבעת המינים

מטרת העל של התכנית:

התלמידים ילמדו לעומק את נושא שבעת המינים כדי להעמיק את הקשר עם האדמה ועם הטבע ואת הזהות החקלאית כחלק מנוף מולדתם.

מטרות:

שילוב עבודה במרחב למידה חוץ כתתי.
חשיפה ראשונית של כיתות א-ב עם שבעת המינים. בעזרת לימוד חושי ויזואלי אמנותי (מושגים, טעימות ידע ראשוני כללי) עיסוק ביצירות אמנות יהודית ישראלית בנושא שבעת המינים.
הכרה לעומק של כל אחד משבעת המינים לאורך שנות הלימודים.
(ביולוגי מדעי, מקורות יהודית, ציונות, קשר לנוף מולדתם דרך ברור זהות אישי. אמנות יהודית ישראלית דרך סיורים במכון התמרים בצמח, בית הבד בעין דור, יקב ברמת הגולן.

אוכלוסיית היעד:

תלמידי בית הספר מכיתה א - ח

מדדי הצלחה:

כל תלמידי בית הספר מכיתה א - ח יכירו את נושא שבעת המינים .

תלמידי בית הספר יתנסו בלמידה חוץ כיתתית.

תלמידי בית הספר יכירו למידה בחברותא

רציונל

המסורת היהודית מייחסת חשיבות מיוחדת לשבעת המינים המשמשים גם במנהגים הקשורים בארץ ישראל כמו תליית שבעת המינים ואכילת שבעת המינים בסעודת ט"ו בשבט. מנהג זה אומץ בידי התנועה הציונית.

כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֶיךָ, מְבִיאֶךָ אֶל-אֶרֶץ טוֹבָה: אֶרֶץ, נַחֲלֵי מַיִם-עֲיִנָּת וְתַהֲמַת, יֵצְאִים בְּבִקְעָה וּבְהָר. אֶרֶץ חֹטֶה וְשַׁעֲרָהּ, וְגִפְנִי וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן; אֶרֶץ-זֵית שָׁמֶן, וְדִבְשָׁ (דברים ח ז'-ח).

בזמן שבית המקדש היה קיים, היו מביאים ביכורים מן הפירות שהבשילו משבעת המינים: חטה, שעורה, גפן, תאנה, רימון, זית ותמרים. זמן הבאת הביכורים היה מחג השבועות ועד סוכות.

שבעת המינים מופיעים כסמלים יהודים על גבי תשמישי קדושה, מטבעות ופסיפסים עתיקים ובסמל מדינת ישראל.

אֶרֶץ כֶּה שְׂמֹנֶה מִיָּנִים
אֶרֶץ שְׂמֹנֶה חֵטָה וְלֶחֶם
אֶרֶץ זֵית וְתַאֲנִים
וְרִימּוֹן וְגַם תַּמָּר הַזֶּה

צִוְּנוּ בְּרַק

(QR (<https://youtu.be/RZndsujHYAY>

הציונות בסוף המאה ה - 19 ובתחילת המאה ה - 20 הנהיגה את מנהג נטיעת העצים כסמל להתיישבות לחידוש פני הארץ, עם שיבת עם ישראל לארצו. הפעם הראשונה שנשתלו עצים בט"ו בשבט בטקס משותף של הישוב, הייתה ביסוד המעלה.

לאחרונה, נוסף לחג ערך חדש: "קיימות" - השאיפה לשמירה על הקיים בעולם מבחינת איכות הסביבה ומשאבי כדור הארץ. תלמידי בית הספר מול גלעד מגיעים מיישובים חקלאיים בעבר וחלקם גם בהווה.
בחרנו לעסוק בנושא "שבעת המינים" מתוך חיבור לחזון הבית ספרי שאומר "בבית הספר מול גלעד השוכן בלב עמק הירדן..... אנו שואפים שהלמידה תהיה חווייתית ובונים סביבות למידה המקנות לתלמידים כלים לחשיבה ולמידה עצמאית בחברה משתנה".

בית הספר שלנו מוקף בסביבה יישובית חקלאית המזמנת חיבור ולמידה מחזורית בעקבות מעגל השנה. ובחצר בית הספר נטועים חמישה מן המינים ולכן בחרנו להתכתב ולהציג את החומרים על כל אחד מהמינים דרך "קובייה" שבה ארבעה דפי חברותא. המציגה נקודות מבט שונות: מקורות, סמלים, שירה עברית, אומנויות ומקומו בטבע של כל אחד מהמינים.

התלמידים יסייעו בטיפול וטיפוח שבעת המינים. אנחנו מאמינים כי המרחב החוץ כיתתי הינו משאב המאפשר למידה משמעותית בנוף חצר בית הספר כעיבוי ללמידה בכיתה וכהעצמת הזהות האישית וברור הזהות דרך סמלים יהודים ציונים. הלמידה החוץ כיתתית מזמנת פיתוח מיומנויות למידה וערכים של אחריות, מרחב ייחודי לתלמידים אשר יוביל להתפתחות אישית ופתח ליוזמות יצירתיות. בחרנו לרשום את שמות שבעת המינים בשלוש שפות עברית ערבית ואנגלית כחלק "מכבוד האדם" שאנו מאמינים בו והן שפות הנלמדות בבית הספר.

למידה שכזו מטפחת גם את ערכי הלמידה "בחברותא" תוך לקיחת אחריות וגילוי יוזמות מתוך הקשבה וההתייחסות הדדית מכבדת.
המטרה היא שכל תלמיד ידע ויכיר את הנושא לעומק מזוויות שונות ובצורה של חקירה מעמיקה שבעת המינים כסמל יהודי / ציוני ואזרחי בעבר ואין מתכתב היום, כולל ההתפתחות המודרנית החקלאית.

מארגית

טבלה

רחבה, שילובים וחיבורים בכל תחומי החיים הגדלת הנראות בשגרת החיים						נוסחת עבודה	גורם מארגן	חזון
קהילתי	לימודי	חברתי	ארגוני	תרבותי	פיזי			
קהילת ההורים והתושבים בישובים. שילוב החקלאות בסביבה הקרובה, סיור במטע תמרים, בכרם זיתים, שילוב בעלי מקצוע מהאזור ומהיישובים המזינים את בית הספר.	לימוד שמשלב ידע חוויה עשייה כל שכבה עוסקת בנושא אחד הלימוד יהיה גם לימוד חוץ כיתתי, טקסטים, פתגמים ומקורות.	התכנית מיועדת לכל אוכלוסיית בית הספר מא-ח למידת המקורות צורת למידה בחברותא, למידת עמיתים, התנסות, (הפקת שמן זית, הפקת יין, הפקת קמח)	ל"ז לימודי מיקוד זמן ימי שיא תערוכות מפגשים עם מרצים מערכת שעות מוסכמת ומתועדת למידה ספיראלית כל שכבה מעמיקה בלמידה של אחד משבעת המינים כיתות א - ב - נגיעה כללית בכל שבעת המינים כיתות ג -תמר- תקופת הגדיד תחילת שנת הלימודים כיתות ד - זית תקופת המסיק לאחר סוכות כיתות ה - גפן תחילת שנה סוף תקופת הבציר. כיתות ו - רימון כיתות ז - חיטה ושעורה סביב שבועות כיתות ח - תאנה תחילת שנה.	תרגום של הערכים לעשייה, להמחשה, להפצה. שמות שבעת המינים מוצגים בשלוש שפות - עברית אנגלית וערבית בכל קובייה מופיעים פרטי מידע רב תחומיים (מקורות יהודים, ציונים אזרחים יצירות אמנות, מטבעות, בולים ושירים) התלמידים ישאלו שאלות מברורות זהות בעקבות העבודה על הטקסטים	שבעת המינים נטועים בתוך חצר בית הספר חיטה ושעורה (בפיסול) בסמוך לכל עץ ניצבת קוביה ובה מידע ממקורות שונים בנושא	תכנון שיתוף פעולה אחריות התמדה תכנון: בכל שנה מעמיקה כיתה אחרת באחד משבעת המינים. שיתוף פעולה: למידת עמיתים חונכות, כיתות שונות צורת למידה של למידה בחברותא	"מעמיקים שורשים מצמיחים כנפיים" כיצד זה מתחבר למוצר? איך המוצר מביא לידי ביטוי את הגורם המארגן? טקסטים מן המקורות מתקופות שונות וחיבור לדברים עכשוויים. גלגול של סמל מתקופת המקרא דרך הציונות ועד היום.	חזון בית הספר מול גלעד ברור הזהות היהודית למידה חוויתית סביבות למידה המקנות לתלמידים כלים לחשיבה ולמידה עצמאית. הערכים: אהבת הארץ כבוד האדם

שבעת המינים

שבעת המינים - מותאם לכיתות א-ד

1. מה היה משמעותי עבורך בחשיפה לתכני (תמר / הזית) כחלק מבין שבעת המינים?
2. האם בעקבות השיח למדת דברים חדשים? תובנות? שאלות?
3. האם הלמידה מעוררת ומגרה בך חשיבה לעשייה? באיזה דרכים תרצ להמשיך לחקור, להעמיק ?
4. מה למדת על הקשר שבין לימוד המקורות לבין העיסוק בתמר /זית ביום יום?
5. מה מבין מאפייני התמר /הזית, אתה מזהה בעצמך ומדוע ? (האנשה)
6. כיצד בא לידי ביטוי סמל הזית במקורות היהודיים, ציונים, אזרחיים, הבא דוגמאות
7. התייחס למשלים שנלמדו בכיתה על שבעת המינים ובחר את המשל שמיטיב לדעתך להסביר את ייחודו של התמר / זית

מדוע היום סמלים אלו מחוברים אלינו ?

יונה ועלה של זית, המסמל "ישועה"

והנה עלה-זית סוף בסיס :
ענין רבים ודאי מקורו במחזור
המבטל, אך לא כן עני היותו וזמנו חזרה
היתה אל חיבת נוח, היה עני על היות
במקורה של היתה לסמל של תקוות
הרעים והשולים לאדם
והנה עלה-זית סוף בסיס - אמרה
היתה לפני הקדוש-ברוך-הוא : רבונו
של עולם, יהיו מזונותי מרורים כזית
זה ומסורתי בדרך, הלא יהיו מתוקים
כדבש ומסורתי ביד בשר-דם"
(בראשית רבא ל"ג : טהורין ע"ה)

מסמן זא
יונה עם עלה של זית...

יש לי תמונה בבית
של יונה עם עלה של זית
מזכירה לי הנושא הערב
שכתוב על הכרטיז יש ערב
היונה של השלום
לאף מקום איננה מסתרת
יונה חיה לכולם אנה
נשארת

מסמן זא
יונה עם עלה של זית...

העירב את האמנות
יונה עם עלה של זית
תמלחה אצולי בבית

יונה עם עלה של זית
ימינה ואלו : תחלת אליונו רנו

יש לי תמונה בבית
של יונה עם עלה של זית
מזכירה לי הנושא הערב
שכתוב על הכרטיז יש ערב
היונה של השלום
לאף מקום איננה מסתרת
יונה חיה לכולם אנה
נשארת

מסמן זא
יונה עם עלה של זית...

יש לי תמונה בבית
של יונה עם עלה של זית
מזכירה לי הנושא הערב
שכתוב על הכרטיז יש ערב
היונה של השלום
לאף מקום איננה מסתרת
יונה חיה לכולם אנה
נשארת

עץ הגדרה:
 עץ מרי ודוד עד משמחת
 היותים גדל ככרמים בארצות
 הים התיכון וברוב אזורי ארץ
 ישראל.
 בעל חשיבות כלכלית רבה, מאז
 ומתמיד, בשל הפרוי
 המשמש למאכל וליצור שמן
 ויט.
 אחד משבעת המינים שתברכה
 בהם ארץ ישראל.
 מעלת הקטיוף נקראת מסיק.

"מה היות הזה, ויתנים לאבילות, ויתנים
 ליושב, ויתנים לשמן... כך באים בני
 הגרים, מהם בעלי מקרא, מהם בעלי
 משנה, מהם בעלי מלא ומתן, מהם
 חכמים, מהם נבונים ומהם יודעי דבר
 בעתה..."
(מסכת רבא ח' א')

מקומות רבים בארץ נקראו על-שם
 היות, פרוי וטמן, כנור, הר-
 היותים, עין-ויתנים (בגליל והגליל),
 בית-וית (במרי וירושלים), נחשב
 ויתן ללד (לוד), הר-המשחה
 (ירושלים) וכן-שמן - מושב וכפר
 נוער.

"מה היות הזה, עד שחוא באילנו
 - מנורתי אונת, ואחר כך
 מורדין אותו מן היות ונחטב, -
 ומשחבטין אותו, מעלין אותו
 לת, ונותנין אותו במטון ואחר
 כך מותנין אותו, ואחר כך
 מסיקין אותו בחבילים וסלי
 קלים, ומביאים אבנים, ואחר
 כך מתינין את השמן, כך ישראל
 באים אומות השלם ורובטין
 אותו ממקום למקום, וחובשים
 אותם וכופתים אותו בקולרין,
 ומקיפין אותו טריותין לחיילי
 המלך, ואחר כך, שושין תשובה
 ונקבית שנה לחם..."
(שטות רבא ל"ו, א.)

יישוב בית דית

ונבא אליו הוינה לשם ערב ונעמי עמלה-נת קרף בסיה בנדע נה כי-סלו השים סגל תאריך (בראשית ח' א')

"ויהי רצונו יפה פרי תאר קרא וינה שסד....." (ירמיהו טז יא)

יכול הדרך מלאה כרמים וויתים...
(ח' עובדיה מברסנווא, כדבריו על הדרך לירושלים, מחצית שנייה מאה 15)

"...כיד כשנולי ויתים קיביל לשלמד." (תהילים קכ"ח ג)

אמר רבי יוחנן: כל יום שיש בו עשרה עשרות ימי חול (שבת) חתום עליו. מזה יום אין עולו יסודות, לא מנות חתום ולא מנות חתום, לא ויחל, אין ליום בעינת עולות נחמיהו כיום שחולות, לא בעינת חול, ולא מנות חתום... (מסכת שבת 152)

... וזהו מנורת הזהב כלה עולה על ראשה, ושבעה נרותיה עליה שבעה ושבעה מנורות, לנרות אשר על-ראשה ושנים וימים עליה, אחד מימין העלה, ואחד על-שמאלה"

(זכריה ד' 2-3)

המנורה, סמל המדינה

אשר המנורה אשר עשה, חזק כדבר מהא 13

מנורה וצנור וית
 מלים: רמאל סמורט
 לחן: אנטואן עמירן

מנורה וצנור וית
 שכן טוב ואור ויחל
 אור כארץ, אור בבית
 ויחילם על ישראל

"וְאֵתָהּ תַּעֲשֶׂה אֶת בְּנוֹ יִשְׂרָאֵל וְיִקְרָאוּ
 אֵלֶיהָ שֶׁנָּה וְיֵת וְדָ כִּתִּית לְמִנְיָהּ לְהַעֲלֹת
 נֵר תָּמִיד"

(שמות כ"ז 20)

רבי טרמון "אין מדליקין נר של
 שבת, אלא בשמן זית בלבד"
 (תלמוד בבלי שבת כ"ג.)

[illegible]